

ZAND

Koen D'haene

Uitgeverij LetterRijn Leidschendam

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Eerste druk, april 2020

© 2020 LetterRijn

Auteur: Koen D'haene

Redactie: Theo van Rijn, Marlies de Bruin

Grafische vormgeving: uitgeverij LetterRijn

Drukwerk: Grafistar B.V., Lichtenvoorde

Uitgeverij: LetterRijn

www.letterrijn.nl

 LetterRijn

isbn: 978-94-918759-9-1

Ik begon deze roman in het ‘Huis van de Dichter’ in Watou en werkte hem af in schrijversresidentie ‘Het Lijsternest’ in Ingooigem, met dank aan het internationaal literatuurhuis Passa Porta in Brussel en Literatuur Vlaanderen.

*Well I turn around to look at you
You're nowhere to be found
I search the place for your lost face
Guess I'll have another round
And I think that I just fell in love with you*

Tom Waits

*I've been cheated by you since I don't know when
So I made up my mind, it must come to an end
Look at me now, will I ever learn?
I don't know how but I suddenly lose control
There's a fire within my soul
Just one look and I can hear a bell ring
One more look and I forget everything*

Abba

Deze roman sluit aan bij mijn misdaadroman *IJs* (LetterRijn, 2016),
maar kan ook afzonderlijk worden gelezen.

Proloog

In een schimmige verte hoort hij ineens de warme stem van de vrouw die hij twintig jaar lang tegelijkertijd innig liefkoosde en hartgrondig verfoeide. Hij krijgt hoop. Hoe diep zou deze kloof zijn? Twintig meter? Dertig? Het klimtouw is tachtig meter lang, maar hij weet niet hoe ver het is afgerold. De kloof is erg nauw en ondanks het wit van de sneeuw en het lichtblauw van het ijs is het hier aardedonker. Het kost hem moeite om de afstand in te schatten. In gedachten duurde zijn steile afdaling in de smalle kloof een halfuur, maar hij heeft geen idee hoelang hij in werkelijkheid aan het touw bengelde. Het touw dat Sarah in de kloof liet glijden van zodra ze boven de opgeviste rugzak had aangenomen.

Haar stem klinkt oneindig ver weg. Hij hoort de woorden *vrouwen* en *wisselen*, maar een zin kan hij met de vage woorden niet vormen. Zijn warrige pogingen om naar haar te roepen, heeft hij opgegeven. Zijn kaken klapperen van de kou en zijn stem klinkt fragiel. Het verstikkende ijs neemt stilaan bezit van hem. Nog even en ik ben zelf een ijsklomp, denkt hij.

Hij kijkt omhoog. Hoog boven zich ziet hij invallend licht van de zon. Hoe komt het toch dat dit ijs niet smelt als de zon er elke dag urenlang haar stralen op botviert?

Hij wil niet gaan zitten want hij voelt de kracht uit zijn benen verdwijnen. Of beter, hij voelt zijn benen niet meer. Ze lijken er gewoon niet meer te zijn. Zijn hele lichaam schudt en bibbert van de kou, maar zijn benen niet.

Dit had hij van haar niet verwacht. Hij kijkt om zich heen. De rugzak, die daarstraks keihard op zijn gezicht was terechtgekomen, glijdt stilaan van hem weg. Hij scherpt zijn geest, maar kan zich niet voorstellen dat er iets in de zak zit wat hem kan helpen. Een zakmes mischien, maar wat moet hij daarmee?

Met alle resterende kracht probeert hij de harde toppen van zijn bergschoen weer eens in het ijs te beuken. Maar hij heeft geen kracht, zijn benen wegen als lood. Toch probeert hij te stampen en beukt hij met zijn vuisten op het harde ijs. Maar ijs geeft geen krimp.

probeert zich op te richten, maar dat lukt hem niet. Hij voelt hoe het gevoel uit zijn rechterwang is verdwenen. Hij ligt op zijn zij op het ijs en kan zijn hoofd niet oprichten. Het voelt als die keer toen hij in de Ardennen op speleologietocht ging. Dat voelde toen ook zo akelig. Was Sarah er die keer bij? Ja, hij ziet haar voor zich met haar brede glimlach. Ze draagt een jeansbroek en een groene trui. Ze lacht naar hem met ogen vol bewondering. Hij raakt nauwelijks door de smalle gleuf die door de gids de brievenbus wordt genoemd. Sarah klautert voor hem. Hij duwt tegen haar kont zodat ze makkelijker in de enge opening tussen de rotsen kan schuiven. Of nee, hij gaat naast haar liggen. Ze willen altijd alles tegelijk doen.

‘Sarah? Ben je er?’

Niemand die hem hoort, hij spreekt tegen zichzelf. Hé, nu ziet hij ook zichzelf in de spiegeling van het ijs. Hij kijkt met zijn knipperende rechteroog in zijn gapende linkeroog in het ijs. Hij sluit zijn ogen, het is angstaanjagend, alsof hij voor de helft al in een andere wereld is terechtgekomen. Hij wil niet dat de helft in de spiegelwereld groter wordt. Weer probeert hij zijn gezicht op te richten, maar zijn hoofd botst hard tegen de rots boven hem.

Hij schuift zijn hoofd over het schrapende ijs. Hij lijkt wel alleen hier. Ze vertrokken toch met tien op tocht? Waar zijn de anderen? Waar zijn de Ardennen?

Hij hoort getokkel van stenen en ijs om zich heen. En een stem. Maar dan voelt hij het immense gewicht van de steen op hem drukken en krijgt hij zijn hoofd niet meer van het ijs.

Er is iemand naast hem.

‘Yvonne? Ben jij het? Kom, we moeten verder ...’ mompelt hij.

Hij slaat moeizaam zijn ogen op. Het is Yvonne niet. Ze is veel ouder ineens.

‘Sarah! Ik ben zo blij dat je er bent. Kom, we moeten hier snel weg. Wacht maar niet op hen. Het wordt koud ...’

Ineens floept er een licht aan. Hij slaat zijn ogen op.

‘Kom, Sarah. Lieve, lieve Sarah.’

Schiermonnikoog

zomer 2015

1

Tom zit al verdiept in zijn boek als ik op het nog koele terras kom. Nadat hij vorig jaar is gevallen voor de Scandinavische misdaadseries op de televisie, moet deze zomer de ene na de andere roman eraan geloven. Hij sloot zich zelfs aan bij de online leesclub Literatuur uit het Hoge Noorden die bestaat uit mannen en vrouwen die zich telkens na het lezen van een crimi weer een stukje dichterbij het aurora borealis wanen. De namen van de auteurs kan hij niet onthouden, maar hij houdt ze allemaal bij op een lijstje en vinkt ze netjes af. Ik heb hem onlangs een sneer gegeven die niet erg goed aankwam. Of hij dat dan ook deed met alle vrouwen die hij vóór mij had gehad. Hun namen alfabetisch noteren en de steeds groeiende lijst etaleren in een trofeeënkast naast zijn bed. En ik vroeg of er nog veel plaats was op het lijstje. Hij vond het allesbehalve grappig en ik had het niet mogen doen. Hij maakte me al voldoende duidelijk dat al de vrouwen die hij in de tien jaar voor mij had maar tweede keuzes waren, omdat hij al die tijd hopeloos op mij bleef wachten. Al die jaren liet hij me duidelijk genoeg blijken dat hij zijn liederlijke jagersbestaan maar al te graag zou opgeven voor een huiselijk leven met mij aan de haard. Ik was het die niet wilde.

Momenteel is hij helemaal in de ban van die vreselijke inspecteur Erlendur in de romans van de IJslandse auteur Arnaldur Indridason. Vreselijk vind ik die man, haast zo erg als die cynische Wallander. Geef mij maar Heleen van Rooyen. Haar wereld is tenminste niet zo deprimerend als die van de Scandinavische koffie- en cokeverslaafden.

Ik ga naast hem zitten en leg mijn hand op zijn schouder.

‘Hoi Tom.’

Ik voel de korte siddering over zijn lichaam.

‘O, hoi! Ik had je niet zien komen.’

Ik blijf glimlachen en hem recht in de ogen kijken.

‘Nooit kijk je naar mij als er een boek in de buurt is,’ lach ik. ‘Tenzij ik dit doe ...’

Mijn handen verdwijnen even onder zijn hemd en strelen zijn rug.

‘Oké ...!’

Hij werpt het boek nonchalant op het terrasmeubel. Ik ga op de leuning van zijn stoel zitten.

‘Genoot je van wat we gisterenavond deden?’

‘Altijd met jou, dat weet je,’ slijmt hij.

‘Lieverd ...’

Ik ga nog even door zijn borsthaar maar haal dan mijn hand weg. Het is nog niet eens negen uur. Ik ga rechtop zitten en laat mijn ogen over het landschap glijden. Duinen, duinen, duinen en zee, zee, zee. Ik kan er nog altijd ontzettend van genieten, ook al woon ik ondertussen ruim dertig jaar aan het water. Maar de zee van Oostende is niet die van Schiermonnikoog. De stad is niet het wad.

‘Hoe kun je dit toch eentonig vinden, Tom?’ mijmer ik hardop. ‘Je liep gisteren met je hoofd in het zand toen we rond de Westerplas wandelden. Hoe meer aalscholvers en kiekendieven ik je toonde, hoe zichtbaarder de verveling op je gezicht werd.’

Hij zucht verveeld.

‘Ach, het zijn ook maar vogels, toch? Altijd weer dezelfde dieren maar met een andere naam.’

Ik heb moeite om een lach te onderdrukken.

‘Je bent onverbetterlijk, jij! Tja, als je geen enkele moeite wil doen om de schoonheid van de natuur op het eiland te ontdekken, zal dit een lange en vervelende vakantie voor je worden.’

Hij lacht en slaat zijn arm om me heen.

‘Zo erg is het nu ook niet, Sarah. Weet je, ik plaag je maar wat. Ik vind het best wel leuk hier. Vooral die schattige huisjes in die streken. Zo noemen ze de straten hier toch, hè? Streken ... Alleen vrees ik een beetje dat elke dag hier zowat hetzelfde zal worden. Zand, zee, duinen. Veel meer is er niet, toch?’

‘Volgens jou niet. Ik zie ook het wad, de polders, de kwelders, de bossen, de slenken, de zandplaten. En tientallen vogelsoorten waarvan ik jou de namen zal besparen.’

‘Als je wilt. En straks kom je met je zeehondjes op de proppen.’

‘Natuurlijk!’ giechel ik. ‘Zeehondjes! Ik ga niet naar huis terug vooraleer ik ze heb zien zonnen op de platen van het Noorderstrand of in het oosten op de Balg. Het Noorderstrand is niet zo ver hiervandaan. Een van de komende dagen zet ik de wekker en ga ik er ‘s morgens vroeg postvatten.’

‘Klinkt fantastisch!’ zegt hij droog maar met een fijne glimlach op zijn lippen.

Ik weet dat hij dit speelt. Hij vindt er zijn plezier in me uit te dagen. Nu al, we zijn pas het bed uit.

‘Vond je wat we gisteren deden oké?’

Ik kijk hem vragend aan.

‘Je bedoelt ... dat je zin had om samen met mij niks te doen in dit leuke appartementje en dat we dat dan vervolgens met veel passie en overgave ook deden?’

‘Dat ook. Maar ervoor, in die kroeg, met die twee jonge Hollanders.’

Ik ga iets verder van hem af zitten.

‘Michael en Ingrid, bedoel je. Dat vond ik best wel vervelend. Je stelde je erg aan en ik ga ervan uit dat je dat nu ook zelf wel beseft.’

Het klinkt zuur wat ik zeg. Er blijft even een moeilijke stilte hangen. We worden afgeleid door het sympathieke oude stel dat in het appartement naast dat van ons verblijft. Twee kranige tachtigers die niet van plan zijn heen te gaan in de wetenschap dat ze nog niet alles op aarde hebben meegemaakt. De vrouw is niet goed ter been maar ziet er verder behoorlijk kwiek uit. Ze zat gisteren voor zich uit te kijken met de verrekijker in de aanslag en de eilandkaart uitgespreid op een tafeltje. Niets ontglipte aan haar aandacht en nu en dan schreef ze iets op in een notitieboekje. Even later kwam haar man met de fiets aangereden en het duurde maar even of hij zat naast haar en ze nipten samen aan een glaasje port. ‘Doen we binnen twintig jaar ook zo?’ mijmerde Tom.

Nu lopen de oudjes met een volgestouwde rugzak naar hun auto. Een nieuwe avontuurlijke dag kondigt zich beloftevol voor hen aan.

‘Ik stelde me misschien aan,’ vervolgt Tom het gesprek, ‘maar wat jij deed was ook niet top. Je hing aan de lippen van die jonge snaak en je gedroeg je als een veulen. Hoe heette die snoeshaan ook alweer, zei je?’

‘Michael was zijn naam.’

‘Alleen al hoe je het uitspreekt! Michael. Je moet wel erg onder de indruk van hem zijn.’

‘Zeg, Tom, doe dit nu niet! Je zag toch ook dat hij het was die mij het hof maakte? En ach, het is vakantie. Dan doe ik gezellig mee. We deden toch niks verkeerd?’

‘Als je het nog veel gezelliger had gemaakt, zaten we de rest van de

vakantie met hen opgescheept. Hij zou je meenemen naar de andere kant van het eiland en misschien wel naar de zevende hemel. Je viel voor hem en zou hem alles geven, denk ik.'

Ik vertrek mijn gezicht. Hij gaat wel erg ver nu. Maar dan zie ik dat hij me met een kwajongenslach zit aan te staren.

'Dit laat je niet over je heen gaan, hè?' gniffelt hij. 'Ik meen niet alles wat ik zeg, hoor. Ik geef toe dat ik bij mezelf wat jaloersheid voelde, gisteren in die kroeg. Je weet dat ik je helemaal voor mezelf wil. Geen andere vrouwen meer voor mij, maar dan ook geen mannen meer voor jou. Maar ik snap het wel. Je laat me wel vaker merken dat je niet zomaar van mij bent. Wij zijn geen getrouwd stel zoals die oudjes van hiernaast. Ik kan je dus nauwelijks iets kwalijk nemen.'

'Zo is dat,' zeg ik resoluut. 'En, by the way, die Ingrid was anders ook niet te versmaden. Ik zag je naar haar kijken met gesperde pupillen en glinsterende ogen.'

'Dat is iets anders. Die meid is jong en erg mooi en ze liet de hele kroeg haar bevallige boezem bewonderen. Wie ben ik dan om mijn ogen niet even te laten verdwalen? Maar verder liet het wicht me helemaal koud. Het naïeve schaap.'

Hij windt zich op, wil goedpraten dat hij iets te geïnteresseerd naar haar bleef kijken. Schattig hoe hij bloost.

'Je hoeft je heus niet te verdedigen, lieverd. Ik weet dat ze jouw type niet is. Maar dat waren veel vrouwen die je voor me had ook niet. Dat jij het ooit deed met Piryns van fysica ...!'

We schieten beiden in de lach. Het is ons geliefkoosde onderwerp om vervelende momenten weg te vegen. Nathalie Piryns is de zuurpruim van de school en ze loopt gekleed als de Oostendse volksheldin Lucy Loes in de jaren '90 van de vorige eeuw. Tom liet zich ooit door haar naar haar slaapkamer en haar bed leiden. 'Het was niet bepaald het hoogtepunt van mijn leven,' zegt hij dan.

Nu zegt hij niets. Vanaf het moment waarop we zijn gestopt met lachen, kijkt hij me ernstig aan.

'Wil je nog steeds naar die Kobbeduinen waar hij het over had?'

Ik slik mijn lach snel in.

'Michael?'

'Wie anders ... Hij sprak over dat natuurdomein aan de oostkant van het eiland. Het gebied met al dat fantastische zand en opwindende gras.'

Ik geef hem een mep en meteen zitten we allebei weer te schudde-
buiken van het lachen.

‘Je bedoelt de kwelder met lamsoren en orchideeën, het strand vol
roepende scholeksters en de oneindige zandvlakte met zeehonden op
het einde? Ja, daar wil ik nog heel graag naartoe. Als jij niet meegaat,
ga ik alleen. Ik vind het wel, ik heb een kaart.’

Hij kijkt me ineens lief en dwingend in de ogen.

‘Ga met Michael. Zij zouden er vandaag naartoe gaan, toch? Hij
kent het eiland als zijn broekzak,’ zegt hij.

Ik kijk verrast op.

‘Wat bedoel je? Met die snoeshaan?’

‘Ja, met Michael. Ga hem zoeken straks en spreek af voor vanmid-
dag. Mij maakt het niks uit. Ik heb de zon, het strand en mijn boek.
Erlendur maakte er net een zootje van, het is me een raadsel hoe hij
dit nog zal oplossen.’

‘Ik snap het,’ zeg ik. ‘Je wilt me kwijt zodat je verder kan lezen. Oké,
I got it.’

‘Haha! Jij je Michael en ik mijn ...’

‘Ingrid?’

Hij slaat bruusk zijn gezicht op.

‘Nee! Niet die malle Ingrid, alsjeblieft zeg. Mijn Indridason.’

‘Weet ik wel,’ lach ik. ‘Mooi dat je dit zelf voorstelt. Niet alleen omdat
je mij de kans geeft, maar je laat hiermee ook blijken dat je je gisteren
erg aanstelde door zo korzelig op hen te reageren. Hij meende het
goed, die Michael.’

‘Dan moet hij in die kroeg niet meer met zijn Hollands fluitjesbier
aankomen.’

‘Haha, dit is echt hopeloos. Het komt deze vakantie niet meer goed
tussen jullie. Tja, dan moet je mij dus alleen met hem laten optrekken.
Maar wees gerust, hij is te jong voor mij. Ik doe het liever met oude
mannen.’

‘Jaja ... Als hij het maar niet liever met oude vrouwen doet!’

‘Flauw, hoor.’

Ik sta op en buig even door mijn knieën.

‘Genoeg gelachen, tijd voor een hartig ontbijt. Daarvoor moeten we
bij Hotel Van der Werff zijn.’

Tom klapt zijn boek dicht.

‘Jij kent de weg hier. Is dat hotel ver van hier?’

‘Nee, we dronken er gisteren ons laatste pilsje. Weet je het alweer niet meer?’

‘Ha, dat oubollige hotel op het plein?’

‘Dat is het. Een eerbiedwaardige zaak, hoor. Ik zou het weer eens moeten opzoeken, maar ik vermoed dat zelfs Koningin Juliana er in de vorige eeuw eens op vakantie kwam.’

‘Olala, de Koningin van Nederland. Moet ik nu onder de indruk zijn?’

‘Doe maar niet. Je moet me nu trouwens helpen bedenken hoe ik op dit eiland Michael en Ingrid weer op het spoor kom. Het dorp is klein, maar het wad is oneindig.’

‘Het kan niet moeilijk zijn. Ze verbleven toch op de camping? Seedune, dat heb ik dan wel weer onthouden. Ga daar gewoon een beetje rondzwerven, je botst wel op hem. Of haar.’

‘Klopt, daar waren ze! We komen de camping zo voorbij als we naar het dorp wandelen. Zo groot is die inderdaad niet.’

‘Zeg, je bedoelt toch niet dat we nu helemaal naar het dorp lopen?’

‘Natuurlijk wel. Je bent een verwende stadsjongen. En neen, hier rijden geen trams.’

Lang hoefden we niet te zoeken op camping Seedune. Het is een erg open terrein met verspreide tenten in de duinen. Niet eens zo ver van de ingang, achter een kleine zandophoping en in de schaduw van een glanzende wilg, zagen we Ingrid zitten, naast een luxe tent met de allure van een knus vakantiehuis.

‘Hèhè, had ik van haar niet verwacht,’ mompelde Tom, doelend op zijn verrassing om haar verdiept in een boek op een tuinstoel te zien zitten.

Michael was boodschappen gaan doen, maar Ingrid vond het hartstikke leuk dat ik alsnog met hem die uitstap wilde maken. Want neen, zelf zou ze niet meegaan, ze had wel wat anders te doen. Tom zuchtte hoorbaar, maar lachte vriendelijk toen ik hem vertwijfeld aankeek. Ik moest Michael om twee uur komen oppikken en ik kon haar fiets gebruiken. Vooral dat laatste was aardig om weten, want daar hadden wij natuurlijk nog niet over nagedacht. Tom krijg ik hier niet op zo'n Hollandse fiets, vrees ik. In Oostende komt hij elke dag met de auto

naar school, ook al woont hij amper vier kilometer, maar wel drie files ver van het centrum. *De fiets is een uitvinding die dateert uit de tijd toen ze de auto nog niet hadden uitgevonden*, zei hij ooit. Het is niet de enige keer dat ik het de moeite niet vond om ook maar even te reageren op wat hij zelf een gevleugelde uitspraak vond.

Soms is hij gewoon echt flauw.

2

Op het moment dat Mats de kleine veerhaven van Lauwersoog naderde, overviel hem een zeldzaam moment van herkenning. De ferry naar het eiland Schiermonnikoog zag hij nog net achter de dijk de haven binnenvaren. Krijsende meeuwen cirkelden boven de boot waarop groepjes toeristen zich verdrongen aan de toegangspoortjes. De veerboot was nauwelijks aangemeerd of de rode bagagewagentjes reden al hondstrouw de kade op en posteerden zich vlak bij het poortje aan de aanlegsteiger. Bijna tegelijkertijd snelden kleurrijke toeristen op de wagentjes af en snuffelden er spoedig in de berg ruzzakken en reistassen.

Nu zit Mats zelf op het bovendek van de veerboot die alweer in de richting van het eiland vaart. Hij is helemaal in zichzelf gekeerd. Er komen vage beelden en herinneringen naar boven en hij probeert ze helderder te maken. Als kind maakte hij vaak tochtjes met de veerboot. Van de plaats waar zijn ouders woonden naar het grotere eiland waar de school was en waar de rest van zijn familie woonde. Het leek wel of hij en zijn gezin de enige bewoners op het piepkleine eiland waren. Als hij naar de middelbare school moest, was er weer een andere boot nodig en in zijn herinnering waren zijn zus en hij elke keer weer de enige passagiers, samen met een luie hond die aan een bank naast de scheepskajuit was vastgemaakt.

Ineens krijgt zijn geboorteland Zweden een herkenbaar gezicht. Tot hiertoe haalde hij de zeldzame dingen over zijn verleden enkel uit vage en droge documenten die hij kreeg van allerlei instanties. Ooit was hij geboren op een eiland in de Zweedse archipel, maar waarom en wanneer hij er is weggegaan, kan hij zich niet meer voor de geest halen en er is niemand die hem dit kan vertellen. Dankzij de veerboot naar Schiermonnikoog zijn er voor het eerst verre en concrete herinneringen. De verste herinneringen aan zijn leven ooit.

Hij kijkt om zich heen. Zo vlak als hier was het in zijn geboorteland niet. De veerboot voer toen in diepere wateren langs grillige rotskusten en aan land waren heuvels en wouden. Hier kun je nauwelijks zien waar wolken overgaan in water, zee in zand en land in lucht. Ver

weg kreeg hij al het vermoeden van een vuurtoren. Daar ergens moet Schiermonnikoog zijn.

Joelende kinderen op het dek dwingen hem verder in zijn geheugen te graven naar ongekende diepten in zijn leven. Maar meer dan flarden herinnering aan veerboten en vage tochtjes komt hij niet aan de weet. Hij kijkt naar de families om zich heen. Ze zijn uitgelaten en praten honderduit over hun vorige reizen naar het eiland. Verrekijkers moeten hen helpen het eiland te onderscheiden of leiden hen naar zandbanken waar groepjes zeehonden liggen te zonnebaden. Mats kan zich geen vrolijke uitstapjes met de familie voor de geest halen, net zomin als hij zijn ouders en zijn zus een gezicht kan geven.

Helemaal aan het uiteinde van de boot zitten een jongen en een meisje in elkaars armen verstrengeld over de zee uit te kijken. Het is prachtig weer met een donkerblauwe hemel en een blakende zon. Toch schuurt de wind over het water en waar het verliefde paartje zit, is het bijtend koud. Zou hij Sarah destijds ook zo liefkozend in zijn armen hebben vastgenomen? Haar beschermd hebben tegen de kou en de wind? Hoe was hij als partner? Als minnaar?

Niets meer dan wat droge feiten weet hij nog over haar. Hij weet niet eens wie ze was en hoe ze eruitzag. Nu zijn het vooral vrouwen met lichte blonde haren die zijn aandacht wekken, maar misschien is ook deze voorkeur veranderd sinds de val in het ijs.

Twaalf jaar leefde hij ondertussen zonder duidelijke herinneringen aan zijn leven van voor de val. De eerste veertig jaar van zijn bestaan waren bruusk weggeslagen. Neurologen en psychologen hielpen hem zijn persoonlijkheid weer op te bouwen. Hij was veertig jaar toen hij wakker werd in een ziekenhuiskamer en hij moest een leven beginnen. Hoe doe je dat in godsnaam, zonder ooit kleuter te zijn geweest, zonder leraren te hebben gehad, een vader of een moeder, voorbeelden, dromen? Zonder dat je boeken hebt gelezen, films hebt gezien, muziek beluisterd? Zonder dat je de kans kreeg te rebelleren, te puberen, te beminnen, te scheiden?

Het enige wat het leger ologen hem de voorbije jaren kon bijbrengen, waren moeizaam verzamelde biografische feiten. Hij beleefde zijn kindertijd in Zweden, ging als jongere van huis weg en trok op wereldreis, strandde in Brussel en leerde er een meisje kennen dat Sarah

heette. Hij woonde een tijdje met haar in Oostende, maar leefde enkele jaren later alweer in zijn eentje in Maastricht. Tijdens de lente van 2003 hebben alpinisten hem in Zwitserland uit een diepe gletsjerkloof gered. Hij was maar net niet doodgevroren en met veel moeite hadden hulpverleners en later artsen hem weer tot leven kunnen wekken. Maar de metersdiepe val en een groot rotsblok dat vele uren op zijn hoofd had gedrukt, hadden zijn hersenen zwaar beschadigd. Het geheugenverlies was totaal. De neurologen zeiden dat het hem vele maanden zou kosten om zich dingen weer te herinneren, maar het duurde veel langer vooraleer hij zich voor het eerst een kleinigheid voor de geest kon halen. In de bibliotheek viel zijn oog op de cover van een boek waarvan hij wist dat hij het ooit had gelezen. Hij herkende de opgeschoten blonde jongen met het polshorloge in de stoet van sjofele kinderen, maar de titel zei hem niets en over het verhaal wist hij al helemaal niets meer. De klik naar emotionele herkenning, een verlangen naar een verloren liefde, een herinnering aan wat was: ze kwamen nooit. Hoe graag had hij zich dingen met de Sarah van zijn jeugd herinnerd, zich in gedachten weer in haar armen gekoesterd, de liefde met haar bedreven. Films en boeken leerden hem wat liefde tussen mensen doet. Maar voor hem bleef het een abstract begrip waarbij hij zich nog nauwelijks iets kon voorstellen.

Hij kon wel weer snel lezen en schrijven en nam een baan aan als magazijnmedewerker in een groothandel van badkamermeubels. Zijn collega's prezen zijn stiptheid en nauwkeurigheid en het kostte hem geen moeite om zich snel de voor hem onbekende computerprogramma's eigen te maken. Hij leerde als een jonge student en had, in tegenstelling tot zijn leeftijdsgenoten in het bedrijf, geen angst voor verandering of vernieuwing. Voor hem was alles nieuw. Autorijden kon hij nog. In zijn leven voor de val moet hij grote afstanden hebben afgelegd, want hij scheurde als een racer over de autowegen. Eigenaardig genoeg was er geen enkele instantie die eraan dacht om hem op autorijden te testen, toen hij na maanden bewusteloos te zijn geweest zijn leven weer opnam. In zijn teruggevonden portefeuille stak een rijbewijs en dat bleek gewoon nog geldig. Op het politiekantoor kreeg hij moeiteloos een nieuw exemplaar en, hop, rijden maar.

Hij snuffelde in de weinige documenten die hij kreeg van de nieuwe bewoners van het huis in Maastricht dat hij destijds had bewoond.

Die hadden ze uit voorzorg maar bewaard toen ze van de huiseigenaar vernamen wat er met de vorige bewoner was gebeurd. Je wist maar nooit of hij ineens voor hun deur stond. Hij herkende niets meer van het huis en vroeg zich af of Sarah er ooit binnen was geweest. Documenten leidden hem naar het bedrijf waar hij toen werkte. Er waren enkele collega's die zich hem herinnerden. Ze konden hem alleen vertellen dat hij een nogal norske man was en niet in staat vrienden te maken of relaties aan te knopen. Maar ook dat hij ineens erg gehaast en onvoorbereid op reis vertrok naar de Zwitserse Alpen en nooit meer terugkwam.

'Je verdween als sneeuw voor de zon,' zei een stoere verkoper en Mats huiverde bij de vergelijking. Hij mopperde sindsdien lang en piekerde zich dood. Er moest een reden zijn waarom hij zo nors door het leven ging. En waarom vertrok hij halsoverkop naar Zwitserland? De oudste collega zei dat hij gescheiden was, maar de verkoper herinnerde zich niet eens de naam van zijn ex.

'Sarah,' zei Mats, maar dat kon de man niet bevestigen.

Enkele keren was hij 's nachts uit een intense droom wakker geschooten met het beeld van een vrouw in gedachten. Vreemd genoeg waren het er eigenlijk twee. Een jonge en een oudere en ze leken niet goed op elkaar en konden elkaar niet uitstaan.

De vele gesprekken met neurologen hielpen hem niet vooruit. Eerst was er een neuroloog met een veel te zware bril en een veel te felle rode broek. De man sloofde zich echt uit. Op een keer had hij zijn consultatieruimte omgetoverd in een Zwitsers reisbureau. Hij had tientallen reisfolders over Val d' Hérens, de streek waar hij destijds uit de kloof werd gehaald, op een tafeltje gelegd en nodigde hem uit die in te kijken terwijl hij zelf een halfuur met een andere patiënt aan de slag ging. Mats had met veel belangstelling in de kleurrijke brochures gekeken, maar een klik van herkenning kwam er niet. Even later kwam de neuroloog naast hem zitten en keek hem vragend en afwachtend aan. Toen Mats hem niets zinvol kon vertellen, ging de man aan zijn computer zitten, doofde het licht in de ruimte en startte prompt een PowerPointpresentatie met een opeenvolging van foto's van bergen, gletsjers, landschappen, dorpen en straten in Val d' Hérens. Bij de berglandschappen miste Mats zeeën en fjorden en de neuroloog zuchtte toen hij hem vertelde dat de foto's hem eerder aan zijn kinder-

tijd in Zweden deden denken. Een beetje gedesillustioneerd kwam hij nog bij hem zitten en vouwde een grote wandelkaart voor hem open. ‘Dit is de plaats waar ze je uit de kloof hebben gered,’ zei hij terwijl hij Mats indringend bleef aankijken. Meer dan ‘mooi’ kwam er niet uit Mats’ mond. Die neuroloog had hij nooit meer teruggezien.

Daarna was er de vrouw die eruitzag als Julia Roberts in Erin Brockovich, die hem liefdevol en geduldig hielp om in zijn leven te graven, maar elke keer weer liep hij vast. Ze hield vol dat het hem zou lukken om zijn verleden weer in elkaar te puzzelen. Ze zei dat hij zich op onverwachte momenten flitsen zou herinneren en op den duur zouden de flarden zich verenigen tot een volledig beeld van hoe hij was en wat er was gebeurd vooraleer hij in die Zwitserse gletsjerkloof was terechtgekomen. Wat deed hij in zijn eentje in de vallei?

Was hij er wel alleen? Over dat laatste piekerde Mats vaak en hij zocht naar een mogelijk verband met de jonge en de oude Sarah uit zijn angstdromen.

Zo’n onverwacht moment was er toen hij in de buurt van het Brusselse Zuidstation was om een bestelling douchegordijnen te leveren in een aftands hotel onder de spoorwegtunnel. Op weg naar zijn wagen langs de Zuidlaan, herkende hij in een smalle zijstraat ineens de gevel van het oude schoolgebouw dat op dat moment grondig werd gerestaureerd. Hij stapte op de gevel af en herinnerde zich in een flits dat hij in de buurt van de school vaak in een zielloos café kwam. Zijn ogen speurden de omgeving af. Om de hoek herkende hij enkele gevels, maar die van het café was verdwenen. Op de plaats waar hij zich de kroeg kon voorstellen, was recent een nieuw appartementencomplex gebouwd. Hij slenterde peinzend door de buurt en stilaan veranderde de bouwwerf in een hogeschool vol jonge studenten die na de lestijd in het café kwamen. Daar had hij Sarah ontmoet. Langzaam groeide het beeld van zijn jeugdliefde in zijn geest, even snel verdween ze weer uit zijn gedachten toen hij de Brusselse Marollenwijk verliet. Hij ging in de weken die volgden enkele keren terug naar de buurt, maar het beeld kwam niet terug en hij trof er niets wat hem aan die lang vervlogen jaren herinnerde. Als die verre jeugdvriendin er studeerde, kan hij toen nauwelijks 25 jaar oud zijn geweest. Bijna dertig jaar geleden. Wat deed hij er overigens? Studeerde hij er toen ook? Hij sloeg zijn handen voor zijn ogen, sloeg op zijn hoofd, piekerde zich kapot. Wat was er in godsnaam geweest?

